

יבמות יט

משה שווערד

מה דין אשת אחיו שלא היה בעולמו באופנים דלהלן?

| | | |
|--|-------------|----------------------------|
| אליבא דר' שמעון | אליבא דרבנן | |
| לר' אושעיא: מותרת [7] לחולקים על ר"א: אסורה | אסורה | נולד ואח"כ ייבם [6] |
| מותרת | אסורה | ייבם ואח"כ נולד [8] |
| אסורה | אסורה | בנולד ולא נתיימה עדיין [9] |

[6] כגון שמת ראובן ונפלה אשתו לאה לפני שמעון, ונולד לוי, ויבם שמעון ומת ונפלה לפני לוי, אסורה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו.

[7] ס"ל דסוף סוף מצאה לוי בהיתר, דהרי עתה נפלה משום נשואי שמעון.

[8] היו שני אחים ראובן ושמעון ומת ראובן ונפלה אשתו לאה לפני שמעון וייבמה ושוב נולד לוי ומת שמעון ונפלה לאה זו לפני לוי.

[9] דכיון שלא נתייבמה הרי היא זקוקה לייבום מחמת האח הראשון ראובן שבשעת מיתתו לא היה לוי קיים, לכך אסורה להתייבם - גם לרב אושעיא אליבא דר"ש.

1. ספר חסידים - סימן תצג

וכתיב (דברים כ"ה ה) כי ישבו אחים יחדיו ומת אחד מהם, יחדיו פרט לאשת אחיו שלא היה בעולמו, שהרי אמר הכתוב (שם שם ז) להקים לאחיו שם, הרי כשיהיה בן שלש עשרה שנה היא כבר בת שנים רבות, וכשהוא בן י"ח או בן כ' היא אינה ראויה ללדת. שהרי אלמנה שעכבה בלא בעל עשר שנים, שוב אינה יולדת, שהרי לאחר שמת בעלה נולד זה. ובן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו קנאה, הרי עשר שנים אינה בכלל להקים לאחיו זרע...

2. ריטב"א [קוק]

ובמילואים סימן י"א אות ו'. והאמרי משה סי' ח' אות י' ביאר דהטעם דמצד זיקה ככנוסה ליכא דין אאשלה"ב לר' הושעיה, הואיל ובלא"ה אינה זקוקה מחמת אח הראשון דהרי אסורה היא על הנולד מחמת זיקה ככנוסה של אח החי כשנולד, דאף דהביא סיוע

קסבר יש זיקה וזיקה ככנוסה דמיא. פי' אפי' מדאורייתא¹⁵⁹ ולהכי שריא ליה ולא מתסרא משום אשת אח¹⁶⁰.

3. רש"י מסכת יבמות דף יט עמוד א

גזירה שמא יאמרו שתי יבמות הבאות משני בתים - ונפלו בבת אחת בצמצום דליכא למימר שהראשונה הוזקקה לבעל השניה ואתי למימר נמי תתייבם חדא ותיפטר אידך.

4. חדושי הרשב"א על מסכת יבמות דף יט/א

וכי תימא מדאורייתא ה"נ דמיבמה חדא ומיפטרא אידך. ומדרבנן הוא דאמור (רבנן) גזרה שמא יאמרו שתי יבמות הבאות משני בתים חדא מיבמה וחדא מיפטרא. וא"ת מאי גזרה והא דינא הכי דשתי יבמות הבאות משני בתים לר' שמעון חדא מיבמא וחדא מיפטרא. כבר פרש"י ז"ל דבאות משני בתים בבת אחת בצמצום קאמר. וקשה קצת דאכתי לא ס"ד דר' שמעון כריה"ג עד לקמן דמוקי ליה רב אשי הכי. ועוד דמלתא דלא שכיחא היא ולא גזרינן משום לתא. אלא ה"פ כגון שהיתה הראשונה אסורה איסור ערוה לאחיו השני

דנמצאו שתיהן זקוקות לזה בלבד ומשני בתים ממש הם, ושתייהם חולצות או מתיבמות. א"נ כגון שקדם זה וכנס את הראשונה ואח"כ נפלה שניה מבית אחיו השני:

5. תוספות רבנו פרץ

גזירה שמא⁷⁰ יאמרו שני יבמות הבאות משני בתים (מתיבמות) [חדא מייבמא וחדא⁷¹ מיפטרא], וא"ת כיון דזיקה ככנוסה דמיא איך תמצא משני בתים, מיד שמת הראשון נעשת אשתו של שני מטעם הזיקה, ואין לומר דמיירי שמתו בבת אחת⁷², וכו' יוסי הגלילי דאמ' איפשר לצמצם, דמזה אכתי לא אסיק אדעתיה⁷³, וי"ל דמשכחת לה כגון שאשתו של ראשון היא ערוה לשיני, דהשתא אפי' כשמת הראשון לא נזקה לו כלל שהיא אסורה לו מחמת ערוה⁷⁴, וא"ת כיון דמן הדין היה לו לייבם אחת וליפטור האחרת בביאת זאת, אלא משום גזירה שמא יאמרן וגומ' לא שבקינ' לה, ה"נ לעיל היה לנו לאסר יבם ולבסוף נולד משום שלא יאמרו אשת אחיו שלא היה בעולמו מתיבמת⁷⁵, וי"ל דהכא ודאי איכא למיחש משום דכשיראו העולם שתי יבמות רמיין קמיה משתי בתים לא מסקו אדעתייהו דטעמ' הוי משום דזיקה ככנוסה דמיא, ויאמרו דשתי יבמות משתי בתים (מתיבמו) [חדא מייבמא וחדא⁷¹ מיפטרא], אבל לעיל ליכא למיחש שמא אשת אחיו שלא היה בעולמו תתיבם,

וינציאה שנשמט שם תיבה זו. 72 כך פירש רש"י. 73 עד לקמן בסוף הסוגיא דמוקי רב אשי הכי. 74 וכה"ק ותירצו בראשונים עיי"ש. ועי' ריטב"א שפירש בדרך אחרת בסד"ה מתקיף ממר"ן הלוי בשם אחיו. 75 אפי' באופן שמודה ר"ש

דא"כ אשת אחיו שלא היה בעולמו היכי משכחת לה⁷⁶, כ"פ הר"ם.

שאינה מתיבמת כגון בחד אחא וכו' דלעיל ית, ב. (76) צ"ב הרי זה גוף החשש שיאמרו דאין כלל איסור א"א שלהב"ע. ומצאתי בתוס' כ"י על הגליון שהביאו פירוש זה ממהר"ם ושם כתוב דבכך לא טעו אינשי כיון דמיעטיה קרא בהדיא.

6. תוספות מסכת יבמות דף יט עמוד א

דתינא אמר להם ר"ש כו' - והא דאמר בפ' ר"ג (לקמן נא): דר"ש סבר דמאמר קונה קנין גמור היינו לענין שאין ביאה ומאמר אחריו אבל לא עביד לה ככנוסה.

7. שיעורי ר' דוד מסכת יבמות דף יט עמוד א

שסט) בדין הפקעת זיקה ע"י יבום וחליצה, אי הוי למפרע, או מכאן ולהבא אלא דבאמת צ"ע בהא דפקעה זיקה ככנוסה ע"י חליצה ויבום, האם הוא הפקעה למפרע, או רק מכאן ולהבא. ונפ"מ היכא שבא עליה שלא בעדים, [להשיטות דבלא עדים אינו קונה], ואח"כ נתייבמה השניה, האם נתברר למפרע שעבר עליה [בעשה, בלאו], דאי נימא שנפקע רק מכאן ולהבא, לא עבר, ואם פקע זיקה למפרע, נמצא דעבר.

ולכאורה יש להוכיח דרק מכאן ולהבא נפקע זיקה, דהנה כתב במהרש"א (כאן) דאף למאי דמסיק דבשני יבמין אין זיקה ככנוסה, מ"מ בשתי יבמות יש זיקה ככנוסה, כיון שברצונו תליא מילתא לייבם איזו שירצה, שפיר חשבינן כל אחת ככנוסה משום זיקתה, ודוקא בב' יבמין שאין תלוי ברצונו לא מחשבינן לה ככנוסה ע"ש. (וע"ע בסמוך).

ולכאורה א"כ היכא דנפלו ב' יבמות צרות נכריות, ואח"כ נפלה אחותה של אחת מהן, איך נפטרת לר"ש מחמת זיקה ככנוסה של הראשונה, דהויה אחות זקוקתו, אם לכסוף ייבם את צרתה, הרי נתברר למפרע שהאחות לא היה בה דין זיקה ככנוסה כלל, וממילא אחותה לא הויה אחות זקוקתו כלל, וצריכה יבום, ואיך נפטרת אחותה שנפלה אח"כ מדין אחות זקוקתו הא אח"כ נפקע זיקתה.

אלא מוכח דהא דנפקע הזיקה ע"י יבום השניה היינו רק עקירה מכאן ולהבא ולא למפרע, ולכן כיון דבשעת נפילה היתה זקוקה ונחשבת כאשתו, שפיר נפטרה אחותה מדין אחות אשתו, ולא אכפ"ל מה דנעקר זיקתה אח"כ.
אכן ברש"י כתב (בד"ה שניה שבזוג זה וכו') נמצאת האחות יוצאת משום ערוה ושניה משום צרתה ע"כ. ומוכח דאחת לא הוי ככנוסה אחר שלא ייבם אותה, רק את השניה.

[א"ה, אכן בהא דביארנו בדעת הראשונים דס"ל דפקע זיקה "למפרע", ומשו"ה אחר שיבם הראשון מותרת השניה לשני, לכאורה זה דוקא אי נימא דהפקעה הוי כגירושין, ולכן ע"כ ס"ל דפקע למפרע. דאי רק מכאן ולהבא, לא מהני, דאכתי הו"ל כגרושת אחיו, אבל אי נימא דהפקעה לא הוי כגירושין, אין מוכרח דפקע למפרע דוקא, ואפשר דאפי"ן אי הפקעה הוי כגירושין, מ"מ הכא בדיקה הוי הפקעה גמורה, ועיין לעיל (דף יז ב) מש"כ בזה]. ועי' לקמן (דף כט א) מש"כ בזה.

8. שיעורי ר' דוד מסכת יבמות דף יט עמוד א

שע) בדין זיקה ככנוסה בב' יבמין ובב' יבמות

גמ' אמר רבא שניה שבזוג זה וכו'.

והנה כתב המהרש"א (הובא לעיל בסמוך) דאף למאי דבעי למימר דאין זיקה ככנוסה לשני יבמין, מ"מ בשתי יבמות יש זיקה ככנוסה, ומשום דביבמות שתלוי ברצונו לייבם איזו שירצה, שפיר חשבינן כל אחת ככנוסה אצלו משום זיקתה, משא"כ בשני יבמין, שאין תלוי ברצונו, לא הוי ככנוסה לשניהן ע"ש.

אכן לכאורה יש לבאר בפשיטות, דבשתי יבמות שייך שפיר ששתיהן יהיו ככנוסות, דהא ליכא סתירה מכנוסה של זו לזו, דהא שתיהן זקוקות ליבום, ובלא קרא דבית אחד הוא בונה וכו', היו צריכות שתיהן חליצה או יבום, ורק דילפינן מקרא, דיבום וחליצה של אחת פוטרת גם חברתה, וא"כ שייך שפיר לומר דשתיהן ככנוסות, ורק לייבם בפועל הוי דין רק על אחת, והשניה נפטרת, אבל עכ"פ שייך על כל אחת זיקה ככנוסה.

משא"כ בשני יבמין הא הוי סתירה, דאם היא כנוסה לזה, לא שייך שתהא כנוסה לשני. ומה"ט לא בעינן קרא דרק האחד חולץ ולא שניהם, (עיין בגמ' לקמן (דף מד א) דרק על היבמות איכא קרא), דפשוט הוא דסגי בחליצה של אחד מהן, וכנ"ל, ומשו"ה פשוט דלא שייך זיקה ככנוסה לשניהם.

אכן צ"ב, דהא בגמ' חזינן דאעפ"כ היה ס"ד דאף בשני יבמין איכא דין זיקה ככנוסה, ומוכח דאין זה סברא כ"כ פשוטה, כמ"ש, ולכן כתב המהרש"א טעם אחר.

ובביאור דברי המהרש"א נראה, דדין זיקה ככנוסה הוי דין התחלה ליבום, ולכן בשתי יבמות, דתלוי בדעתו, שייך לומר דאיכא כבר התחלה ליבום, משא"כ לשני יבמין, דאין תלוי בדעתו של כל אחד, לא שייך לומר דכבר התחיל דין היבום.

9. קובץ הערות סימן כה סעיף א

א) דף י"ט [ע"א] ר"ש פטר בשתייהן שנאמר ואשה אל אחותה וכו'. וסבר דאפשר לצמצם עיין שם. וקשה דכיון דזיקה ככנוסה מדאורייתא, למ"ל קרא, דהא הוי כמקדש ב' אחיות כאחת, דכל שאינו בזאת"ז אפילו בב"א אינו [קידושין נ' ע"ב] ...

10. רשימות שיעורים (רי"ד סולובייצ'יק) מסכת יבמות דף יט עמוד א

גמ'. הב"ע דנפול בבת אחת. צ"ע דאי נפול בבת אחת למה פטורות מקרא ד"לצרור" ואינן פטורות מדין "כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו", שהרי בזה אחר זה השניה פטורה, וא"כ בב"א נמי צ"ל פטורות מדין כל שאינו כו'.

ונראה לתרץ עפ"י מה שיסד הגר"ח זצ"ל שהכלל "דכל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו" חל רק כשיש הפקעה בגוף המעשה משום שסותר את עצמו מיניה וביה, כגון במקדש שתי אחיות כי עצם מעשה הקידושין באחות אחת סותר את הקידושין באחות שניה, ובמקדש את שתייהן בב"א יש תרתי דסתרי בגופו של מעשה הקידושין ולפיכך אינו חל. משא"כ הדין שאין זיקה חלה בערוה, שאין בו חלות הפקעה במעשה הנפילה אלא רק שהגברא דערוה אינה ראויה לחלות זיקה. ולפיכך כשנפלו שתייהן בבת אחת לא חל דין כל שאינו וכו' ודומה להקמה אחר הפרה שאין מעשה ההפרה מפקיע הקמה אלא דא"א לשתייהן לחול בחלות אחת וה"ה כאן, ועיין בספרו של הגר"ח זצ"ל על הרמב"ם וכבר הארכנו בזה בשיעורים לעיל(68).

11. תוספות מסכת יבמות דף יט עמוד ב

רבי שמעון אומר ביאתה או חליצתה כו' - פי' בקונטרס דקסבר ר' שמעון מאמר ספק קונה ספק אינו קונה וכשייבם או חליץ לשניה נפטרת בעלת מאמר ממ"נ ונראה שפי' כן דאין ר"ל שיקנה לר"ש מדרבנן דא"כ לא היה יכול לייבם השניה דהויא לה צרת אשת אחיו שלא היה בעולמו במאמר אלא ודאי קסבר דקני לגמרי או לא קני כלל וא"ת אכתי צרתה היא בזיקה [1] וי"ל דר"ש סבר אין זיקה [2] ולר"י נראה דאפילו ס"ל דיש זיקה ומאמר קונה קצת מדרבנן ניהא דאין זיקה אוסרת ולא המאמר אלא היכא דאם היתה נשואה היתה אוסרת וכאן אם היתה נשואה היא עצמה היתה מותרת לר"ש דשרי ייבם ואח"כ נולד ומ"מ אמת הוא דלר"ש אי לא קני מאמר לא קני אפילו מדרבנן מדקאמר לעיל אם מאמרו של שני אינו מאמר אשת ראשון בועל משמע דלא קני כלל.

12. תוספות מסכת יבמות דף יט עמוד ב

גמרינן מביאה דיבמה - דאע"ג דמאמר אינו אלא מדרבנן מ"מ מר מסתבר ליה דעשאוהו חכמים כביאה ולמר מסתבר דעשאוהו כקדושין וכה"ג איכא בפ"ק דב"מ (ד' יא. ושם) דקאמר מר יליף מציאה מגט אף על גב דלקטן לית ליה זכיה אלא מדרבנן כדאמר' בסוף הניזקין (גיטין סא. ושם).

13. ר"ן נדרים דף ל/א

ומש"ה אמר' בפ"ק דקידושין (דף ה) דאי אמרה היא הריני מאורסת לך אין בדבריה ממש אלא מכיון שהיא מסכמת לקדושי האיש היא מבטלת דעתה ורצונה ומשווי נפשה אצל הבעל כדבר של הפקר והבעל מכניסה לרשותו הלכך אין אנו דנין בקדושין מצד האשה אלא מצד הבעל

14. רש"י על קידושין דף מח/א

אינה מקודשת - מה יציאה בעינן בכתיבת הגט דעת מקנה דהיינו בעל שמקנה את האשה לעצמה בגט זה אף הויה בעינן דעת מקנה והיא האשה שמקנה את עצמה לבעל בשטר זה:

15. רש"י על קידושין דף מד/א

קידושין דמדעתה - דבעינן דעת המקנה:

16. רש"י על יבמות דף יט/ב

קדושין דעלמא - והלכה והיתה לאיש אחר (דברים כד) מדעתה משמע:

17. חתם סופר על בבא בתרא דף מז/ב

וברפ"ד מאישות כ' רמב"ם אין מתקדשת אלא לרצונה ובסמ"ג מייתי ליה מקרא והלכה והיתה פי' דמעיקרא כתי' ושלחה מביתו בעל כרחה הוא משלחה. ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר משמע מרצונה בהליכת דעתה ורצונה וכן פירש"י ביבמות י"ט ע"ב ד"ה קידושין דעלמא וכו' ע"ש ואמנם בקידושין מ"ד ע"א ד"ה קידושין דמדעתה דדעת מקנה בעי עכ"ל ונתעורר בסתירה זו הגארי"ב ז"ל בגליון ש"ס ולק"מ דביבמות לא הו"מ לפרש משום דדעת מקנה בעי. דמאותו טעם יהיה מאמר ביבמה בבע"כ דהיא אינה מקנה דאשה הקנו לו מן השמים. משו"ה פירש"י כיון דלשון הקרא דכתיב גבי קידושין מורה כן א"כ מסתמא תיקנו מאמר דומיא דקידושין דקרא. א"כ במס' קידושין מ"ד הנ"ל לא הוי מצי מייתי מקרא דהא התם הי' מרצונה והיא הולכת ומתקדשת על דעת עצמה אלא שהיא שלא ברצון אביה וזה אינו מבואר בקרא והלכה והיתה ע"כ פירש"י זיל בתר טעמא דקרא דוהלכה והיתה שיהיה ברצון האשה המקנה עצמה. והכא האב הוא המקנה בלי דעתו זה נראה לי ברור בעזה"י:

18. שערים מצויינים בהלכה

מר סבר מילי דיבמה ממילי דיבמה, ומ"ס מילי דקידושין ממילי דקידושין. כתבו התוס' (ד"ה גמרינן) דמר מסתבר ליה כן ומר מסתבר ליה כן כו'. אפשר לומר קצת סברא לזה, דמר סבר כיון דהבעילה בעל כרחה, כמו כן המאמר לא עדיף ממנה, דהא המאמר תיקנו רבנן שלא יראה כחציפות דתחלת קנינו עושה בבעילה [כמו שכתבו בריש פירקין], ומר סבר

כיון דאי אפשר לקדש אשה בעל כרחה, דילפינן מדכתיב "והלכה והיתה לאיש אחר" דמשמע מדעתה, לכן אין לתקן הקידושין ביבמה לומר דמהני גם בעל כרחה, ויש לתקן לעשות כל מיני קידושין בשוה, דאם יאמרו רבנן דמהני ביבמה בעל כרחה, חיישינן דאתי למיטעי לומר דמהני ☺ במקום אחר.

19. חידושי המסביר

קכו) סוף יט: אלא מ"ט דרבנן אמר קרא ולקחה לו לאשה ויבמה, עדיין יבומים ראשונים עליה (ופרש"י וז"ל אע"ג שכנסת עדיין קרויה יבמה ע"כ), אלא הא דתנן כנסה הרי היא כאשתו לכל דבר כו', שמגרשה בגט ומחזירה, התם נמי לימא ויבמה עדיין יבומין הראשונים עליה ותיבעי חליצה (ופרש"י ד"ה שמגרשה בגט וז"ל ולא אמרינן מצוה רמיה עליה ועבדה, ומהשתא תיקו עליה באיסור אשת אח ע"כ), שאני התם דאמר קרא ולקחה לו לאשה כו' נעשית כאשתו לכל דבר, א"ה ה"ג, הא כתב רחמנא ויבמה, ומה ראית, מסתברא שדי היתירא אהיתירא, ושדי איסורא איסורא. ופירש המסביר דהיינו כדברי הירושלמי לענין נפילה שני (לר"ל דף י:): דלגבי האחין שהי' נוגע עליהם הנפילה והזיקת, פעל היבום להתיר ולסלק לגמרי האיסור דאשת אח, אך לא בנוגע להללג שלא היו בכלל הנפילה והזיקת ההיא, ואצלם נשאר האיסור אשת אח המת.

ולכאורה כוונתו דאפילו לר' יוחנן דחולק אר"ל, או אין ר"י חולק אעיקר סברא זו, אלא דסובר דפועל בשביל כל האחין והצרות בתורת שליחות, או דהותרה לכולם בשעת נפילה, כפירוש הרשב"א ז"ל מא. בדברי ר' יוחנן, אבל לא הותרה לזה שנאסר עליו מטעם ערוה דאחות אשה וכדומה. אבל קשה להכניס עיקר הסברו בלשון רש"י ד"ה אהיתרא, וד"ה איסורא. ויש לדחוק דדברי המסביר, הם ההסבר בדברי רש"י, למה שדי היתירא אהיתירא ואיסורא איסורא.

20. שערים מצויינים בהלכה

דף כ. מסתברא שדי היתירא אהיתירא, ושדי איסורא איסורא. פי' דקרא דאמר שנעשית כאשרתו לכל דבר מיירי כשכבר לקחה, וקרא דאמר לשון יבום מיירי היכא דאיכא צד איסור כמו באשת אחיו שלא היה בעולמו, עי' ברש"י. קצת כעין זה מצינו לקמן (פכ.) שאני אומר תרומה לתוך תרומה נפלה וחולין לתוך חולין נפל, ומוזה קי"ל בשו"ע (יו"ד סי' קיא) דתולין לומר דאיסור לתוך איסור נפל והיתר לתוך היתר נפל, והו דוקא כשהאיסור הוא מדרבנן, אז מחמת ספק דרבנן תולים ואומרים

שכך היה. והכא אמרין כיון דהתורה כתבה ויבמה, וגם כתבה ולקחה לו לאשה, ואי אפשר לקיים שניהם, מטרה התורה לחכמים שהם יסדרו הפסוקים, ומסתבר לומר כן כדמצינו כזה בהרבה מקומות, וסברא נמי דאורייתא היא כדאיתא בכתובות (כב.) למה לי קרא סברא היא.

1. שיעורי ר' דוד מסכת יבמות דף יט עמוד ב

סימן ט"ו - בדין תקנת מאמר שפא אי הוי מדין קידושין או מדין יבום

בדין תקנת מאמר יש להסתפק, אי הוי זה תקנת קידושין, דמדרבנן תיקנו שיועיל קידושין ביבמה, או דהוי רק תקנת יבמין, דתיקנו דהוי בזה קנין מדין קנין יבום.

[וצדדי הספק מבוארים יותר לפמ"ש"נ לעיל (סימן י"א) בביאור החילוק בין קנין קידושין לקנין יבום, דקנין קידושין הוי קנין חדש, וקנין יבום הוי רק גמר קנין דאחיו. ובזה הספק מה היה תקנת מאמר, אי קנין חדש של קידושין, או דהוי אותו גדר קנין דיבום, דהוי רק קנין גמר על קנין אחיו].

ולכאורה היה נראה דזה תלוי בפלוגתא דרבה ורבנן (בדף יט ב) אי מהני מאמר בע"כ, או לא, דלרבי דמהני מאמר בע"כ כמו יבום, היינו דס"ל דהתקנה היתה שיועיל מדין יבום, אבל לרבנן דמאמר מהני דוקא מדעתה, כקידושין, היינו דס"ל דהוי זה תקנת קידושין.

ואכן באו"ש (פ"ה מהל' יבום ה"א) הביא ירושלמי (פ"ה ה"ד) דפליגי רבי ורבנן לענין גט ביבמה, דלרבי דמאמר מועיל בע"כ, ומשום דמיא לביאת יבמה דמהני בע"כ, א"כ גט דומה לחליצה, ופוסל דוקא אם קיבלה מדעתה, כמו דחליצה לא מהני בע"כ, אבל לרבנן דסברי דמאמר הוי כקידושין, א"כ גט ביבמה הוי כמו גט באשה, וממילא כמו דגט באשה מהני בע"כ, כן ביבמה פוסל בע"כ.

וכתב האו"ש דבזה יהא תלוי נמי אי מהני מאמר ע"י שליח, דלרבי דמאמר הוי כמו יבום, א"כ לא מהני ע"י שליח, אבל לרבנן דהוי תקנה שיועיל מדין קידושין מהני שפיר ע"י שליח.

וכן נפ"מ אם יועיל לפסול בגט ע"י שליח, דלרבנן דהוי כמו גט אשה מהני ע"י שליח, אבל לרבי דהוי כמו חליצה, א"כ לא מהני ע"י שליח, כמו דחליצה לא מהני ע"י שליח. וכתב דבאמת בתוס' (דף יח ב) כתבו דמהני מאמר ע"י שליח, [ולכאורה היינו משום דקי"ל כרבנן]. והנה איתא לקמן (דף כו ב) דאי גט עדיף לא תיהני מאמר אבתריה, והקשו בתוס' דהא קי"ל דאפי' אחר חליצה קידושין תופסין, וא"כ מ"ט לא יועיל מאמר אחר הגט. וכתבו ב' תירוצים, א' דדוקא קידושין דהוי דאורייתא מהני אחר חליצה, אבל מאמר ביבמה דהוי רק מדרבנן אין לו להועיל אחר הגט אי גט עדיף. ועוד תירוצו דבריייתא זו סוברת דאף קידושין לא מהני אחר חליצה כר"ע, ולכן ה"ה דלא מהני אחר הגט אי גט עדיף ע"ש. ולכאורה צ"ב בתירוצים הא', דמה אכפ"ל דמאמר הוי רק מדרבנן סו"ס מדרבנן הוי כמו קידושין [לרבנן], וא"כ מ"ט לא מהני אחר הגט כמו קידושין אחר חליצה. ובפשטו נראה דבזה באמת פליגי ב' התירוצים דתירוצ' א' סובר דגם לרבנן תקנת מאמר הוי רק מדין יבום ולא מדין קידושין, והו שתיירו דרך קידושין מהני אחר חליצה אבל מאמר דהוי רק תקנה דרבנן מדין יבום לא מהני. ובתירוצ' השני שכתבו דבאמת למ"ד דמהני קידושין אחר חליצה ה"ה דמהני מאמר אחר הגט, היינו דסברי דהוי באמת תקנת קידושין, ולכן מהני שפיר כמו דקידושין מהני.

אך זה אינו מוכרח דאפשר דתירוצ' שני ג"כ סובר דהוי רק תקנת יבום, ואפ"ה סברי דעכ"פ אחר הגט, מהני מאמר מ"נ, או דמהני מדין יבום, ואי דלא שייך כבר יבום כיון שכבר נתן גט, א"כ ממילא יש לו להועיל מדין קידושין, ונמצא דלא שייך לומר דמאמר אחר גט לא יועיל.